

Käytettävyyden opetus TKK:lla

Sirpa Riihiaho ja Marjo Kuusela,
Teknillinen korkeakoulu
Käytettävyyssryhmä

Kiinnostus käytettävyyteen on kasvanut niin yrityksissä kuin opiskelijajoukoissa. Teknillisessä korkeakoulussa tämä näkyy laajentuneena kurssivalikoimana ja lukuisina tutkimushankkeina. Alan jatkuvuutta TKK:lla takaa yli kymmenpäinen tutkimusryhmä ja juuri perustettu käytettävyyden professuuri.

Kiinnostus kasvanut

Nopeasti kasvanut kiinnostus käytettävyyteen näkyy Teknillisessä korkeakoulussa niin opetuksessa kuin tutkimuksessa. Käytettävyyssryhmämme on kasvanut muutamasta tutkijasta 15 hengen ryhmäksi, joka työskentelee EU:n, Suomen Akatemian, TEKESin, Työsuojelurahaston ja yritysten rahoittamissa hankkeissa.

Konkreettisimmin alan kasvu näkyy uudessa käytettävyyden professuurissa sekä Taideteollisen korkeakoulun ja Helsingin yliopiston kanssa yhteistyössä perustetussa käytettävyysskoulussa. Käytettävyysskoulun tii-moilta opiskelijat voivat valita käytettävyyden pää- tai sivuaineekseen ja suorittaa noin 20 opintoviikon kokonaisuuden eri kouluissa. Opinnot sisältävät kursseja, joissa käytettävyyttä tarkastellaan teollisen muotoilun, kognitiivisen psykologian ja ohjelmistotuotannon kannalta.

Kurssivalikoima kasvanut

Vielä viisi vuotta sitten TKK:lla oli vain kaksi kurssia käytettävyydestä. Tällä hetkellä kursseja on jo kuusi:

- **Käyttöliittymät** pyrkii antamaan opiskelijoille yleiskäsityksen käytettävyydestä ja käyttäjäkeskeisestä suunnittelusta

- **Käyttöliittymät ja kognitio** paneutuu peruskurssia tarkemmin käyttäjien kognitiivisiin tekijöihin ja siihen, miten nämä tulisi ottaa huomioon käyttöliittymän suunnittelussa
- **Käyttöliittymäkehitys** opettaa menetelmiä, joilla kerätään tietoa käyttäjien tarpeista ja toiveista uuden käyttöliittymän kehitystä varten
- **Käytettävyystudkimus** opettaa menetelmiä valmiin tuotteen käytettävyyden arviointiin
- **Käyttöliittymien projektityö** pyrkii yhdistämään aiemmilla kursseilla opetetut tiedot yhteen projektiin, jossa opiskelijat suunnittelevat käyttöliittymän alusta loppuun käyttäjäkeskeisin menetelmin
- **WWW-käyttöliittymät ja -käytettävyys** tarkastelee keinoja

hyvien WWW-palveluiden tekoon: mikä tekee erityyppisistä

WWW-palveluista käytettävyyden kannalta hyviä ja miksi.

Näiden lisäksi TKK:lta löytyy lukuisia muita kursseja, joilla käsitellään käyttöliittymiin, käytettävyyteen ja tuotekehitysprosessiin liittyviä asioita. Esimerkiksi

- Vuorovaikutustekniikka perehdyttää käyttöliittymien toteutukseen eri ympäristöihin
- Työn ja työpaikan ergonominen suunnittelu opettaa työympäristön ja työmenetelmien suunnittelussa tarvittavia suunnittelumenetelmiä ja -käytäntöjä
- Ohjelmistotuotannon perusteet opettaa muun muassa projektien suunnittelua, arviointia ja ohjausta sekä ohjelmistotuotannon mittausta.

Harjoitustöitä yrityksistä

Kursseilla sovelletaan opittuja tietoja harjoitustöihin, koska omakohmainen kokeilu on varsinkin käytettävyyden alalla ainoita tapoja todella oppia asioita. Jotta elävän elämän ongelmat aikarajoineen, teknisine rajoitteineen ja kommunikointiongelmien eivätkin pääsisi unohtumaan, harjoitustöiden aiheita pyritään hankkimaan mahdollisimman paljon yrityksistä. Yritykset saavat opiskelijatöistä kokemusta erilaisista menetelmistä sekä uusia ideoita tai vahvistusta omille ajatuksilleen.

Käytettävyytutkimuskurssilla olemme vuosien varrella testanneet niin tölkinpalautusautomaatteja, televisioita ja videonauhureita kuin potilasvalvontamonitoreja ja laajoja ver-konhallintajärjestelmiä. Viime vuosina www-sovellukset ovat olleet suosittuja.

Monialaisia ryhmiä

Harjoitustöissä pyritään yhdistämään eri alan opiskelijoita yhteen ryhmään. Näin opiskelijat näkevät, minkälaista tietoa ja osaamista eri alojen edustajat voivat tuoda mukanaan työhön, ja samalla oppivat heidän käyttämäänsä kieltä. Yrityksille tämä näkyy entistä monipuolisempina näkökulmina ja ideoina.

Käytettävyyksikoulussa tällaista monialaista ryhmätöitä yritetään edistää kursseja laajemmin. Käytettävyyksikoulun tiimoilta toivotaan syntyvän ryhmiä, joissa on niin teekkareita,

teollisen muotoilun opiskelijoita kuin kognitiotieteen opiskelijoita. Ryhmät

tekevät yhdessä kurssien harjoitustöitä ja laajempia projektitöitä ja samalla oppivat toistensa toimintatapoja.

Tähän mennessä kokemukset monialaisista ryhmistä ovat olleet enimmäkseen myönteisiä: muotoilijat ja psykologit ovat tuoneet tuoreita näkökulmia melko teknisesti suhtautuviin teekkariryhmiin. Myös yrityksistä on saatu myönteistä palautetta.

Osallistu kursseille

Kurssivalikoimamme on jo melkoisen kattava ja lisää on suunnitteilla. Esimerkiksi graafisen käyttöliittymän suunnitteluun on tarkoitus perustaa kurssi mahdollisimman pian.

Useimmat kurssit sopivat niin perusopintoihin kuin jatko-opintoihin. Myös opiskelijat TKK:n ulkopuolelta ovat tervetulleita, jos vain tilaa löytyy. Yritykset voivat osallistua kursseille myös antamalla aiheen harjoitustyöhön.

Lisätietoa käytettävyyksiryhmästä ja -opetuksestamme löytyy [www-sivuilta](http://www.usability.hut.fi/usability)
<http://www.usability.hut.fi/usability>.